

قسمت دوم

قبل از این که به برنامه‌های امور تربیتی اشاره‌ای داشته باشیم، ذکر این نکته را هم ضروری می‌دانم که ما بعنوان مسئولین امور تربیتی با صدای بلند اعلام می‌کنیم که متولی برخورد با دشمن در این میدان به تنها نیستیم، چون نه توانش را داریم و نه این تنها مسئولیت ماست. تعامی نبیرونها باید بسیج شوند از درون آموزش و پرورش، همه و همه باید بسیج شوند تا بشود در این تبرد هم مثل تبرد نظامی به پیروزی برسیم. صدا و سیما نقش بسیار موثری دارد. روزنامه‌ها نقش تعیین کننده‌ای دارند. وزارت ارشاد اسلامی، کانونها و پدر و مادرها نقش موثر دارند. روحانیت از همه بیشتر نقش دارد. نقش آموزش و پرورش هم در درون خودش تنها به امور تربیتی ختم نمی‌شود. وقتی در راه مدرسه‌ای می‌بریم که وضع تربیتی آن چگونه است؟ می‌گویند مردم تربیتی باید توضیح بدهد. این جواب غلطی است. درست است اگر بدریا مادری وارد مدرسه شوند و پرسند جناب مدیر چرا درس فیزیک بجهه من نسبت به ثلث قبلی نمره‌اش پایین تر است. حداقل می‌ذینم دیر فیزیک باید و جواب بدهد و یا معلم فارسی توضیح می‌دهد فارسی او چنین است اما بعثت تربیت مسلمانان اینچنین نیست و اگر گفته‌ند آقا چرا بجهه دروغ می‌گویند، چرا لجیازی می‌کند و یا چرا بجهه درگیری ایجاد می‌کند؟ تها مردم تربیتی نباید پاسخ بدهد بلکه دیر فیزیک و شیمی و مدیر هم باید پاسخ‌گویاشند. اگر این اندیشه در ذهن بعضیها بوده یا باشد که بگویند کار تربیتی مستحسن امور تربیتی است، اعلام می‌کنیم اینچنین نیست و هملاً هم ثابت کرده و درخطی حرکت کردیم که این فکر را ازین ببریم. ما معتقدیم زمانی در مجموعه آموزش و پرورش ما تربیت به مفهوم واقعی خودش تحقق می‌باید که تعامی هوامل تعیین کننده بخصوص سه عنصر مدیر، مردم، معلم در کنار هم و در یک جهت و در یک راستا حرکت

بعد هم که وسائل بازی و اسباب مختلف را دیده زود برایش کهنه می‌شود و تازه‌ای من طبلد.

کودک اول با همان اشیاء موجود در محیط خود هر روز آنها را همچون بت عیاره رنگی درمی‌آورد و در آنها تغییراتی میدهد. مثلاً اگر بیک پر، یک برگ و یا هر چیز دیگر به او بدهید، می‌بینید آنها را به چند شکل در می‌آورد و با هر شکل، فکری دارد و نشاطی دارد و شروع به خندیدن می‌کند.

اگر کودک دوم را باید طراح اسباب بازیها فرمان بدهد و مادرش اورا به ترکیب و تجزیه اسبابها و ادار کند تا کاری کند.

تفاوت این دو کودک در این است که آن کودک اولی همه چیز برایش وسیله است، حتی با انگشتانش نیز شروع به بازی می‌کند و حرکات عجیب و غریب از خود درمی‌آورد، یعنی: این کودک با همه وجودش و بویشه با دلش زندگی می‌کند، اما آن کودکی که مرتقب بهانه می‌گیرد و ایزار و وسایل می‌خواهد، فقط با چشم زندگی می‌کند و کودکی که با چشم زندگی می‌کند خیلی خرج دارد.

حالا یک مردم که بخواهد خوراک به چشم آن بچه بدهد، مرتقب باید داد و نزد وسیله، ابزار، امکانات لازم است و ما هم بگوییم امکانات نداریم.

ولی آن کودک دیگر، کودکی است که دلش زنده است. به سیمای مردم که نگاه می‌کند آنقدر ابزار و وسایل می‌خواهد تا کودک بتواند از بیرون به درون خودش اثرات را منتقل کند ولی یک مردم زیرک و دانا، از ابتدای روی به قلب فرزند می‌کند و بر قلب او اثر می‌گذارد او قلب را می‌چرخاند که موفق است و کارش هم سهل و آسان.

بعدها دوگونه هستند: یکی کودکی است که وقتی از خواب بیدار می‌شود، همانجا داخل رختخواب با لباسها و رختخوابش شروع به بازی می‌کند،

حرکت قلب مسأله مهمی است یعنی توجه قلب او، عاطله قلب او، خواست قلب او، نیت قلب او، قصد قلب او، پاور قلب او، نشاط و امید قلب او

در اینجا باز مواردی پیش می‌آید که احتیاج به طرحهای عملی دارد و در همین موارد جای کارنافل مردمی است.

من همی، همچنین از اینها که گفته شد به من مریض نیست، بنابراین فایده اش چیست؟

وقتی می‌گوییم «مریض»، کلمه «مریض» را بطور عام بکار می‌گیریم؛ ومصدقانش آنکه مریض خدا است، مریض رسول اکرم (ص) است، مریض ائمه هدایة است، مریض عالم عامل است و مریض هر مؤمنی می‌تواند باشد که دیگران به ایمان و عمل صالح او ایمان دارند.

مریض میتواند پدر خوب، مادر خوب، خواهر و برادر بزرگتر باشد. درنتیجه زمانی هم که گفته می‌شود «مریض مدرسه» با این مصدقانها که گفته شد هیچ تفاوت ندارد، تنها مواضع این افراد با یکدیگر فرق دارند، همانگونه که موضع یغمبر با خدا تفاوت دارد. با آنچنان موضعی که فرضآ «پدر خوب»، با «رسول خدا» تفاوت دارد.

ولی نکته اساسی همان است که در حقیقت همه برای آن کار می‌کنند که نقش متربی را عامل صلاح کنند.

یعنی: اگر در حال حاضر به دلخواه خودش کار می‌کنند، در جهت اصلاح منطقی، که همراستا با خواست خدا است هدایت کنند.

پایگاه نفس «قلب» است گفتیم که یک نفر روی «قلب»، روی «درون» کار می‌کند، یکی هم روی «بیرون افراد» کار می‌کند.

آن کس که روی «بیرون» کار و فعالیت می‌کند آنقدر ابزار و وسایل می‌خواهد تا کودک بتواند از بیرون به درون خودش اثرات را منتقل کند ولی یک مردم زیرک و دانا، از ابتدای روی به قلب فرزند می‌کند و بر قلب او اثر می‌گذارد او قلب را می‌چرخاند که موفق است و کارش هم سهل و آسان.

بعدها دوگونه هستند: یکی کودکی است که وقتی از خواب بیدار می‌شود، همانجا داخل رختخواب با لباسها و رختخوابش شروع به بازی می‌کند،

یعنی همه آنچه هست برایش وسیله برگریش و نکره و نگاه کردن می‌شوند. کودک دیگری هم هست که وقتی بیدار می‌شود، شروع می‌کند به داد و فریاد کردن و بهانه گرفتن تا مادرش برایش اسباب بازی بیاورد.

اموزگری پیش اصلی ترین و مهمترین وظیفه خویش را در مساعدة نمودن زمینه رشد شخصیت اسلامی دانش آموزان می داند و ما معتقد هستیم اموزگری و مریض تربیتی در مدارس باید تماهن توان و امکانات خودش را بسیج کند تا در محیط مدرسه و فضای عطرآگین تربیت اسلامی برای رشد شخصیت متعادل دانش آموزان در راستای اهداف تعلیم و تربیت اسلامی شرائطی بوجود آید و بهداشت روانی چنان تامین شود که دانش آموز ما بتواند بدور از تماشی نازسایها و نابهنجاریها، استعدادهای خودش را بروز دهد و این استعدادها در راستای اهداف عالی تعلیم و تربیت اسلامی متجلی و شکوفا شود؛ این اصلی ترین و اساسی ترین وظیفه مریض ماست.

حتی اگر نصب چند پوستر به تحقق این رسالت کمک می کند، پوسترها را باید بجهباند، فضا را فضای اسلامی کند و به بزرگداشت و برپایی ایام الله بپردازد. اگر اجرای مراسم صبحگاهی این کمک را می کند و این فضا را بوجود می آورده باشد این مراسم را انجام دهد. اگر ارتباط با پدر و مادر زمینه ساز فراهم کردن چنین فضایی است، باید با پدر و مادرها در تماش باشد و کلاً عوامل و عناصری که میتوانند موثر باشند تا فضا، فضای تربیت اسلامی شود به عهده همه اولیای مدرسه بخصوص مریبان عزیز می باشد. آن فضا، فضایی است که دانش آموز ما در آن احساس امنیت کند و استعدادها و خلاقیت های خودش را بتواند بروز دهد و بدور از تماشی کحس ها و ناراستیها بتواند در مسیر الهی قرار گیرد. این وظیفه اصلی و اساسی ترین وظیفه مریبان است و وظیفه دوم بربار کردن اوقات فراغت دانش آموزان است؛ غشی کردن اوقات فراغت باز در راستای اهداف تربیتی اسلامی است و اگر نقش سازنده‌گی و تأثیرگذاری اوقات فراغت بر روی شخصیت و شاکله دانش آموزان بیشتر از ساعت آموزش رسمی نباشد، کمتر هم نیست. آن زمانی که دانش آموز با اختیار خودش می رود سرکوهه می ایستد، سخنی می گوید و سخنی می شنود، در برنامه‌ای شرکت می کند، در زمین فوتبال با دوستان سخنانی می گوید و می شنود، در خیابان قدم می زند و احیاناً از دیدن لباسهای داخل فروشگاه تصوری در

هم متولی میباشند. مریض مجری یکسری فعالیتهای تربیتی است که اشاره خواهم کرد، اما مسئول اصلی خود مدیر است. شرح وظایف مدیران را حتماً مطالعه فرموده اید؛ آن شرح وظایف اداری را که ابلاغ شده براین مطلب تصریح دارد که مدیران موظف هستند و این مسئولیت را بهده دارند و مریض تربیتی بعنوان عضوی در سازمان مدیریت فعالیتهای را انجام می دهد تا زمینه تحقق اهداف تربیتی مساعدتر شود. با توجه به مسائلی که مطرح کردم، کنند. اگر تنازع و یا نفی و اثباتی وجود داشته باشد زحمات به هدر خواهد رفت؛ اگر مدیر، معلم را یا مریض پرورشی مثل هیچکدام را قبول نکند، مسلم تلاش شباهه روزی این برادران و خواهران کوچکترین برآیندی نخواهد داشت. حتی باشد این نیروها همسو شوند تا تربیت به تیجه مطلوب و معتدلی برسد. براین اساس، ما معتقد هستیم که مسئول اموزگری پیش به تهایی برای انجام فعالیتهای تربیتی در مدارس کافی نیست و در اینجا مدیر و معلم

ذهنش دارد، این ساعات مسلمان نائیر تربیت اش به مرتب بیشتر از زمانی است که ما سرکلام شاگرد را نشانده ایم و دست به سینه هم نشسته و عملی هم من خواهد یکسری صحبتها باید را به داش آموز الف نماید.

ملماً تأثیر آن اوقات فراغت بیشتر از این ساعتها خواهد بود. لذا ما وظیفه اصلی خود می دانیم که امور تربیتی در جهتی بر زمامه ریزی و اجرای برنامه داشته باشد که بتواند در غنی سازی و پر کردن اوقات فراغت داش آموزان ایقای نقش کند. این اوقات را به نحو مطلوب و درجهت سازنده گی برکند. کاری سازنده و توأم با خلاقیت برای اوتادارک ببینند. وظیفه سوم ما شناخت استعدادهای داش آموزان ورشد این شده که همه داش آموزان از یک استعداد برخوردار نیستند. (الناس معدن کالمعدن الذهب والفضة) انسانها مانند معادن هستند که تفاوت‌های فردی با هم دارند. مردم تربیتی باید این استعدادها را بشناسد، روی این استعدادهای سرمایه گذاری کند و این ها را رشد بددهد؛ چرا که در شرایط و شرح وظایفش می‌باشد. همانطور که شناسایی استعدادهای آموزشی وظیفه معلمان است، در زمینه بروشی شناسایی این استعداد ورشد آن و بارور کردن استعدادها وظیفه ای است که بر عهده مردمان تربیتی نهاده شده است. براساس این اولویت‌ها که سه مورد آنرا خدمتمندان عرض کرد، امور تربیتی دست به برنامه ریزی سازمان یافته و گستره ای تحت عنوان «مسابقات فرهنگی و هنری» زده است، علت گستردگی رشته‌ها عنایت به همان اصلی سومی است که اشاره شد. چون داش آموزان استعدادهای مختلف دارند، ما هم برنامه‌های مختلف باید داشته باشیم تا بتوانیم آنها را جذب کنیم.

آن داش آموزی که شاکله مذهبی دارد و دریک خانواده مذهبی نشوونما نموده، با برنامه مذهبی جذب می‌شود. آن داش آموزی که کمتر از این نعمت و از این تربیت بهره‌مند شده، مسلم با برنامه‌های قرآن و نماز جماعت و دعای کامل و امثالهم جذب نمی‌شود. لذا برنامه متنوع دیگری لازم است تا اونیز جذب شود، به این دلیل در هشت رشته

برنامه تدوین گردیم که هر رشته متناسب با یک گروه از داش آموزان ما خواهد بود و هر فردی بر اساس هلاقن و استعداد خودش جذب یکی از این مسابقات می‌شود. چنان‌که در دستورالعمل مسابقات آمده، مسابقات به هیچ وجه هدف نیست، مسابقات فرهنگی هنری - که دوسال است اجرامی‌شود و انشاء الله در رساله‌ای آینده با قوت بیشتر اجراء و کاستیها مرتفع خواهد شد - بعنوان ابزاری در خدمت تربیت و سیله‌ای برای مردم به حساب می‌آید. مسابقات را طراحی کردیم تا مستمسک و سیله‌ای پیدا کرده‌و به کمک آن بین مردم و متربی پیوند بزندیم. اگر داش آموز خواست با مردم ارتباط برقرار کند و یا اگر مردم فصد انجام ارتباط را داشت، یک سوزه و بهانه ارتباطی داشته باشد. مسابقات بهانه‌ای هستند برای برقراری این ارتباط تا مردم و متربی وبالعکس بتوانند با هم ارتباط برقرار کنند، حرفاهاشان را به هم بزنند، صمیمیت ایجاد شود، اهداف تشریح شود؛ به این دلیل مسابقات در ۸ رشته طراحی شد.

مسابقات قرآن که قدمت ۵ ساله در آموزش و پرورش دارد، یکی از دستاوردهای آموزش و پرورش بعد از انقلاب و از کارهای بسیار ارزشمند و نفیس بشمار می‌آید. این مسابقات امروز در آموزش و پرورش ما به پاری دست اندکاران در حال اجراست و تعداد افراد شرکت کننده در آن بسیار چشمگیر است. سال گذشته قریب ۱۳۰۰۰۰۰ نفر داوطلبانه

□ در برنامه پنج‌ساله آینده اولویت بعد از جنگ، آموزش و پرورش است.

□ امور تربیتی مجری برنامه‌ها و فعالیتهای تربیتی است نه متولی آن.

در این مسابقات شرکت کرده‌اند. برای شرکت در این مسابقات، حداقل ده تا پانزده حديث سازنده، تعدادی از آیات و تعدادی شعار هفته توسط داش آموز حفظ می‌شود که از برگردان اینها بسیار موثر می‌باشد. شما مستحضر هستید که در جامعه امروزی ما به

اموزتریتی مطرح است.

با تمام این برنامه هایی که ارائه شده است لازم من و دانش این نکته را مجدداً تذکر بدهم که متولی امور تربیت در درون مدرسه فقط امور تربیتی نیست بلکه همه مستول هستند. همچنانکه اشاره شد، نبرد سنگینی است؛ دشمن با تمام توان به میدان آمده، ما هم باید با تمام توان به میدان باییم.

اگر در گذشته بعلت مشکلاتی که مملکت و جامعه ما داشت و بعضی از مسئولین مناسفانه این توجه را نداشتند اما امروز این توجه را دارند. حتی مطلع هستند که در مجلس در اولویت بندیها بعد از ماله جنگ، ماله آموزش و پرورش در نظر گرفته شده است. در تنظیم و تخصیص بودجه نیز این اولویت در نظر گرفته شده است. زمانی به کشاورزی و زمانی به صنعت این اولویت را داده بودند، اما در برنامه پنجساله آینده اولویت بعد از جنگ، آموزش و پرورش است. امروز این زمزمه در بین مسئولین وجوددارد که برای فرهنگ کشور باید همه به میدان کشیده شوند. اگر ما با تمام وجود لمن کنیم که در گیریک نبرد درازمدت مهلک و نامرئی هستیم، همه باید بسیج بشویم و هر کس به هر مقداری که میتواند، مانند همین نبرد نظامی که همه دارند کمک میکنند؛ بپرسید، شهروندی و روتایی، با سواد و بیسرواد، آگاه و ناآگاه، کوچک و بزرگ، همه و همه برآسان وسیع خودشان در این جنگ فرهنگی نیز بسیج نیروها باید انجام شود، هر چند اشاره کردم که طبیعته داران این نبرد باید آموزش و پرورشها باشند، باید امور تربیتی ها باشند، باید تک تیراندازی های این نبرد مریان تربیتی باشند، اما همه باید به میدان بیایند. مدیریت ما امروز در مقطع مختلف باید بپذیرد که مسئول تربیت نسل آینده است و امور تربیتی همکار اوست. امور تربیتی مجری برنامه ها و فعالیت های تربیتی است به متول آن.

در جلساتی که با والدین دارید ابلاغ بفرمایید تا آنها هم مشارکت فعال داشته باشند. و انشا الله با همکاری مدیران و مریان واولیای مدرسه و خانه، فرهنگ اسلامی را بیش از پیش در مدارس اشاعه دهیم. با آرزوی پروری روزمندگان اسلام و توفيق مریان تربیتی

بسیار اندک است.

آجایی که متول خودش کارمن کنند، دانش آموز خودش زحمت میکشد و مطالعه میکند، برآیندی کار چندین و چند برابر آجایی است که دانش آموز تلاش نمیکند لذا هماید فرهنگ کتابخوانی را در جامعه جایبند از این و دانش آموزان را به صحنه مطالعه بکشانیم. دانش آموزان ما امروزه بسیار کم مطالعه میکنند.

شما اطلاع دارید، عوامل متعددی سبب این قضیه هستند؛ یکی از عوامل این

دستی، خط و نقاشی پیش بینی شده است. با این که ما سال دوم این حرکت منجم را پشت سر گذاشتیم، استقبال دانش آموزان بسیار سیار مطلوب بوده و آمار سال گذشته ما رقیق بین ۳/۵ - ۴ میلیون دانش آموز را نشان میدهد که داوطلبانه در این مسابقات شرکت گرده اند. همچنانکه اشاره شده در این مسابقات اهداف تربیتی برآهداف غیرتربیتی ترجیح دارد. این مسابقات در سه مقوله مسائل عقیدتی، سیاسی، ادبی و هنری طراحی شده که هر دانش آموزی بر اساس ذوق و استعداد خودش جذب یکی از این مسابقات میشود. بعنوان مثال در مسابقات سرود ما شاهد بودیم بسیاری از این بجهه های که به نماز و روزه و جبهه علاقه ای نداشتند اما به سرودخوانی، کار کردن با آن و مسابله علاقه ای داشتند؛ جذب امور تربیتی و برنامه های تربیتی شدند و با ارائه برنامه ها از سوی مریان ما موفق شدیم از این دانش آموزان بجهه های خوب و نمونه ای بازاریم.

یکی از مریان می گفتند در سال گذشته تعدادی از بجهه های سرود که حتی اهل نماز نبودند، وقتی که بر می گشتد، تضمیم گرفتند نماز بخواهند. ایشان می گفتند طی این بکمالی که در این مدرسه با هم بودیم شاهد بودم که نمازشان را مرتب می خواهندند و در این راه استقامت می کردند. همانطور که اشاره کردم، اجرای مسابقات وسیله ای برای ابلاغ پیامهای تربیتی است. امروزه یکی از مسائل اساسی مان در مدارس مشکل کتابخانه ها میباشد. متناسبانه با آنکه کتاب و کتابخانه در فرهنگ ماقبل امت و سابقه درخشانی دارد، در آموزش و پرورش ما از مطلوبیت کافی برخوردار نیست. شما اگریک آمار سرانشی در همین جلسه بگیرید، کم هستند مدارسی که در فضه ساختمانی آنها جایی بعنوان کتابخانه پیش بینی شده باشد، اگر هم کتابخانه ای دارند انباری یا یک اطاق اضافی و درنهایت بعلت علاقه زیاد مدیر و مری و فشاری که بردوشان بوده بزیر راه پله را به کتابخانه تبدیل گرده اند. به کرات در بیان زده هایی که از مدارس در استانهای مختلف داشتیم شاهد این قضیه بوده ایم. به هر حال این وضعی است که در کتابخانه های ما وجود دارد و کتابخوان هم

است که مسئولین، خوب و بطور جدی روی این موضوع کارنمی کنند، خوب تبلیغ نمیکنند، خوب توجیه نمیکنند، خوب تشریح نمیکنند، دانش آموزان را خوب راهنمایی نمیکنند، بطوریکه حتی اگر دانش آموزان به صحنه مطالعه آنها را میگرد و بعد از مدتی آتفهای مطالعه آنها را میگرد و از راه باز میمانتند. برای مثال یا کتاب را مناسب انتخاب نمیکنند و با ساعت و روش مطالعه درستی ندارند. کلاً عوامل مختلفی باعث میشود که پس از مدتی دانش آموز از مطالعه زده شده و آن را رها کند. اینها آتفهای مشکلاتی است که در آموزش و پرورش ما وجود دارد. برای ابلاغ پیامهای تربیتی و نیز به انجام رسیدن امور تربیتی در جهت برنامه ریزی لازم در این زمینه، یکی از مسابقات همچنانکه عرض شد مسابقه کتاب است. ما سعی کردیم هر چند به بهانه مسابقه، دانش آموزان را به وادی مطالعه بکشانیم. بکسری کتابهایی که از قبل تعیین شده به دانش آموزان معرفی میکنیم. دانش آموزان داوطلب بعد از مطالعه در مسابقه شرکت میکنند و با آوردن زیه لازم به مرحله کشوری راه میبایند. این بطور مختص بر زبانه هایی است که امروزه در